

Boeksignaleringen

Beschermjassen. Transculturele hulp aan families

Kitlyn Tjin A Die en Irene Zwaan, herziene editie, Van Gorcum; 122 blz., € 19,95

Geactualiseerde herdruk van een boek dat enige school heeft gemaakt. De term beschermjassen is het Nederlandse equivalent van het begrip *enveloppement* dat psychiater Marie-Rose Moro in Frankrijk heeft ontwikkeld (zie blz. 12-14 van dit nummer). Transcultureel systeemtherapeut Kitlyn Tjin A Die is de verbreider van het begrip in Nederland. Volgens haar moet de Nederlandse hulpverlening meer ingespeeld raken op de 'wij-culturen' die migranten vanuit hun herkomstland gewend zijn.

De Nederlandse psychiatrie is geïndividualiseerd, maar juist families van meerdere generaties kunnen een bron van kracht en veiligheid zijn. Zo is de opvoeding in Nederland op de ontplooiing van het individuele kind gericht. In wij-gerichte culturen echter draaien kinderen mee in het familiesysteem en ontlenen ze hun identiteit en kracht aan de bijdrage die ze daaraan leveren. Het kan heel lastig zijn je te moeten verhouden tot de normen van die familie, maar het geeft ook een gevoel van inbedding, aldus dit boek. En dan komen de beschermjassen in beeld: door aan te haken bij rituelen, foto's en andere culturele elementen van het herkomstland

kan een hulpverlener een cliënt omhullen met vertrouwde, waardoor ook de kracht kan ontstaan om stappen vooruit te zetten in het nieuwe land. Al met al een vlot leesbaar boek dat het belang van transculturele hulpverlening goed duidelijk maakt, al is soms de aandacht te veel gericht op Kitlyn Tjin A Die. (HG)

Ruimte voor verlies. Geestelijke verzorging in de psychiatrie

Hanneke Muthert, KSGV, 118 blz., € 19,50 (incl. porto), te bestellen via www.ksgv.nl

Mensen in de chronische psychiatrie kampen vaak met ingrijpende verlieservaringen. Verwachtingen over hoe het leven zou lopen kwamen niet uit. De betrokkenen moeten zich verzoenen met een ander toekomstbeeld; verzoenen ook met de pijn die zich voordoet als het eigen leven wordt vergeleken met dat van anderen. Vaak ook zijn contacten met dierbaren verbroken geraakt.

Volgens Hanneke Muthert, universitair docent geestelijke verzorging, moet in de psychiatrie meer ruimte gemaakt worden voor de beleving en bespreking van dergelijke verlieservaringen. Geestelijk verzorgers kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Patiënten hoeven daarvoor helemaal niet religieus te zijn – een wijdverbreid misverstand.

In de gewone behandeling is niet altijd ruimte voor deze diepgang. In eerder onderzoek van Muthert bleek dat patiënten in de kamer van de geestelijk verzorger veel verliezen verwoorden die ze elders niet uiten. Het behoort tot de vaardigheden van dit beroep om levensvragen 'tevoorschijn te luisteren'. Ook spreekt Muthert van de 'containerfunctie' van geestelijk verzorgers: ieder mens stuit wel op zaken, bijvoorbeeld angsten, die niet door de persoon zelf te verdragen zijn. Dat verklaart ook waarom existentiële vragen moeilijk aan bod komen in het gewone behandelcontact: hulpverleners ondergaan dan zelf ook de pijn van het existentiële lijden van patiënten en hebben het gevoel daartegenover met lege handen te staan. Ze willen liever 'doen', iets oplossen. Maar herstel en verwerking van verlieservaringen zouden hand in hand moeten gaan, is Mutherts stelling.

Aan de hand van gevalsbeschrijvingen ontvouwt zij een model hoe hulpverleners en geestelijk verzorgers hun ontvankelijkheid voor het aanhoren van verlieservaringen kunnen vergroten. Als ze écht goed luisteren, horen ze ook verhalen over zingeving die mensen zelf hebben bedacht, die zich soms vreemd tot 'de waarheid' verhouden, maar waaraan de betrokkenen aanvaarding of zelfs kracht onlenen. (HG)

Truus Wertheim-Cahen & Theo Festen (red.)

Soms ben je uitgepraat

Het atelier en de geestelijke gezondheidszorg

Soms ben je uitgepraat. Het atelier en de geestelijke gezondheidszorg

Truus Wertheim-Cahen en Theo Festen (red.), Garant, 126 blz., € 19,70

Beeldend therapeut Truus Wertheim-Cahen en psychotherapeut en dichter Theo Festen vroegen kunstenaars, beeldend therapeuten, antropologen, filosofen, psychiaters en galeriehouders vanuit hun eigen perspectief een bijdrage te leveren over de verbinding tussen therapie en kunst.

Wendell Lionarons, psychiater bij I-Psy (instelling voor interculturele psychiatrie), onderzoekt bijvoorbeeld of beeldende therapie bijdraagt tot het vormen van innerlijke beelden, beelden die op hun beurt een cliënt confronteren met emoties waarbij vermijdingsgedrag in het spel is. Acteur Dick van den Toorn is verzamelaar van outsiderkunst. Zijn huis hangt er vol mee. Wat hem fascineert zijn werken 'die langs de gekte schuren'.